

Gradivo za medije

Vsebina:

1. Vodnik po skupnostnem upravljanju z življenjskimi viri
2. Konferenca Dovolj za vse: Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri
3. Pilotni projekt Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri v občini
4. O projektu Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri

Kontaktne informacije

Gaja Breclj, Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj
gaja@umanotera.org, 01 439 7100

www.DovoljZaVse.si

IPOP

P&C

UMANOTERA
Slovenska fundacija za trajnostni razvoj

Projekt izvajajo organizacije Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Pravno-informacijski center nevladnih organizacij in Inštitut za politike prostora.

Projekt iz sredstev Sklada za podnebne spremembe financira Ministrstvo za okolje in prostor. Vsebine, objavljene v zvezi s projektom, ne predstavljajo uradnega stališča Vlade RS.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

14. junij 2016

1. Dovolj za vse - vodnik po skupnostnem upravljanju z življenjskimi viri

Vodnik govori o **blaginji**. O tem, da jo imamo ob obilju virov, s katerimi je obdarjena Slovenija, na dosegu roke. In o tem, da nam polzi med prsti – kot dragocena, a slabo izkoriščena deževnica. Predvsem pa o tem, da si blaginje ne moremo zagotoviti kot posamezniki, ampak se moramo zanjo zavzeti kot **skupnost**. In da se bogastvo virov pretvori v celovito in trajno blaginjo za ljudi šele, ko znamo z viri upravljati na **vzdržen** in **sonaraven** način, pri tem pa braniti **suverenost** in gojiti **avtonomno razmišljanje**.

Vodnik obravnava štiri ključna področja: (1) urejanje prostora, (2) samooskrbo s hrano, (3) energetsko učinkovitost in oskrbo z energijo iz lokalnih obnovljivih virov ter (4) lokalno krožno gospodarstvo in trajnostno potrošnjo. Spotoma je predstavljenih **60 domačih in tujih dobrih praks**, ki pričajo, da je skupnost več kot le seštevek njenih članov.

Namen vodnika, katerega naslov govori hkrati o obilju možnosti in o dozorelosti časa za spremembe, je prispevati k **opolnomočenju lokalnih skupnosti, da prevzamejo aktivno vlogo v izgradnji svoje blaginje s trajnostnim upravljanjem z življenjskimi viri v svojih okoljih**. Namenjen je prvenstveno lokalnim skupnostim vseh oblik in velikosti: neformalnim, kot so združenja občanov in civilne iniciative, ter formalnim, kot so društva in druge civilnodružbene organizacije, četrtne skupnosti, občine in združenja občin. Poleg tega je namenjen tudi medijem in vsem ostalim, ki lahko prispevajo k promociji koncepta in razširjanju dobrih praks.

Prilagoditev: ki si jo želimo, bomo dobili samo, če imamo jasno vizijo o njej.

Za blaginjo moramo poskrbeti sami, a skupaj

A če so danosti naše dežele dobre – zakaj se potem Slovenija v svetovnih raziskavah sreče in zadovoljstva ne uvršča visoko? In zakaj nas ni med najuspešnejšimi gospodarstvi?

Tudi v Sloveniji lahko najdemo uspešne primere trajnostnega skupnostnega upravljanja z življenjskimi viri. Na ravni države pa se o obiljnosti razvojnih virov ter strategij njihovega doseganja še dopovedamo? Zato Slovenija svojih mnogovrstnih razvojnih potencialov in priljubljenosti, ki izhajajo iz razpoložljivih življenjskih virov, še ne izkorišča na optimalen način.

Število lokalnih skupnosti, ki so organizirane in usposobljene za prepoznavanje trajnostnih razvojnih potencialov v lokalnem okolju ter njihovo vzdržno izkoriščanje, poleg tega pa za ohranjanje svoje suverenosti pri tem, počasi narašča. Vidni so rezultati v obliki lokalnih delovnih mest, finančnih prihrankov, dobrega stanja okolja in zadovoljstva ljudi. Čas je, da od naših politikov zahtevamo, da v svoje programe zapišejo razvoj skupnostnega upravljanja z življenjskimi viri na trajnostni način in da nas dosledno varujejo pred nevarnostmi njihove odtujitve s strani akterjev, ki jim blaginja lokalne skupnosti ni cilj.

Sam obstoj življenjskih virov v nekem okolju ne pomeni avtomatično blaginje za ljudi. Nujna pogoja za to sta še organiziranost skupnosti in usposobljenost za upravljanje z viri.

Upravljanje s slovenskimi gozdovi je svetovni primer dobre prakse zagotavljanja celovitega nabora ekosistemskih storitev gozda – njegovih socialnih, okoljskih in ekonomskih funkcij – ker je bilo leta 1963 s sprejetjem Zakona o gozdovih na državni ravni dogovorjeno gospodarjenje po načelih trajnosti, sonaravnosti in večnamensosti. Zakonu so zavezani vsi lastniki gozdov, država pa jim v zameno ponuja brezplačne storitve javne gozdarne službe.

Zame, za skupnost in za planet

Celovite in trajne blaginje si ne moremo zagotoviti kot posamezniki ali kot posamezne organizacije. Ohranjeno naravo, kakovostno pitno vodo, učinkovit javni prevoz – to imamo na nekem območju vsi ali pa tega nima nihče.

Živimo v času spreminjanja razvojne paradigme od diktata stalne rasti k trajnostni blaginji. Zavedanje, da neskončna rast na omejenem planetu ni mogoča, se nam useda v zavest. Pospešeno prodira tudi v politike – svezeni o krožnem gospodarstvu in podnebno-energetski paket EU sta dva takšna primera, ki se odzivata na končnost in podnebno nesprejemljivost fosilnih goriv ter na pohajanje svetovnih zalog kličnih surovin. Prevrstujemo se o upravičenosti gospodarske rasti (BDP) kot prevladujočega merila človeškega blagostanja in cilja javnih politik. Porajajo se gibanja, ki pripravljajo strategije za doseganje oselivne blaginje Slovečita čudi neskončnosti vrednot, kot so zdravje, izobrazba, stanovanje ipd.) ob hkratnem izboljšanju ekološkega stanja in vzpostavitvi pravičnejših odnosov.

V tem prehodnem času se povečuje prepoznavnost vzvodov in virov trajne in vzdržne blaginje. Hkrati se povečuje pritisk najbogatejših, da si prilastijo čim več dobrin, ki bodo vir blaginje v prihodnosti. Čigava je resnična pravica do upravljanja z viri, ki so večinoma rezultat naravnih procesov in jih ni ustvaril človek?

Kakšne so pravice lokalnih skupnosti do upravljanja z viri v njihovem okolju? Pravice niso absolutne. Viri pripadajo vsem ljudem, vsem zemeljskim vrstam, sedanjim in bodočim. Z njimi je potrebno upravljalni skladu s tem – v trajno skupno dobro – kar zahteva kolektivno in demokratično vodenje. Lokalne skupnosti imajo pravico, da si zagotavljajo blaginjo z viri v svojem okolju. Imajo pa tudi dolžnost, da to počnejo na vzdržen način in da skrbijo za njihovo ohranjanje, tako da bodo enake blaginje lahko doležili tudi bodoči rodovi in da ne bo ogroženo preživetje drugih bitj.

Bogastvo vodnih virov – njihova količina in kakovost – je v Sloveniji veliko. A čigava je voda? Kdo jo je ustvaril? Kdo je omogočil njeno podzemno pretakanje? Kdo je spejal reke in napojil jezerske kotanje?

Vzdržen način upravljanja z življenjskimi viri upošteva njihovo nosilno oziroma regeneracijsko sposobnost.

© Slovenija je v poročilu World Happiness Report za leto 2018 uvrščena na 83. mesto. <http://worldhappiness.report>
© V letih 2016 in 2017 na državni ravni poteka proces oblikovanja Vizije 2050, Strategije 2030 in Akcijskega načrta do 2020.

www.diegrowth.org

Vodnik po skupnostnem upravljanju z življenjskimi viri je na voljo na [tej spletni strani](http://bit.ly/1Uh1h1q). (<http://bit.ly/1Uh1h1q>)

2. Konferenca Dovolj za vse: Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri

V petek, 17. junija 2016 bo v Hotelu Lev v Ljubljani potekala nacionalna konferenca *Dovolj za vse: Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri*, ki jo pripravljajo organizacije Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Pravno-informacijski center nevladnih organizacij in Inštitut za politike prostora. **Srečali se bodo** predstavniki občin, zadrug, podjetij, nevladnih organizacij in civilnih iniciativ, politični odločevalci in pripravljavci predpisov na lokalni in državni ravni ter ostali zainteresirani za skupnostne projekte.

Udeleženci bodo spoznali dobre prakse in se osredotočili na področja, ki imajo v slovenskih občinah največji potencial: **oskrbo z energijo, prehransko samooskrbo, urejanje prostora, stavbe in urbani prostor ter trajnostno mobilnost**. Podrobnejši program dogodka je na voljo na [tej spletni strani](#).

Posebna govorka na konferenci bo Molly Walsh, pristojna za podnebno pravičnost in energijo pri evropski nevladni mreži Friends of the Earth Europe, ki bo za medije ta dan na voljo za izjave. Molly Walsh bo predstavila spoznanja in izkušnje projekta Community Power, ki predstavlja skupnostne projekte obnovljivih virov energije v različnih evropskih državah. Gre za način spodbujanja trajnostnega razvoja, kjer skupnost investira svoje vire (prostor, finančna sredstva, znanje ali izkušnje) v skupen projekt na področju obnovljivih virov energije. V Sloveniji so takšni projekti šele v razvoju, zato bi radi s tem projektom aktivnosti na tem področju nekoliko pospešili. Potenciala je ogromno, kar nam kažejo uspešni primeri iz tujine. **Priložnost za pogovor z mednarodno strokovnjakinjo bo 17. junija v Hotelu Lev. V kolikor bi želeli z njo poseben termin za intervju, se obrnite na Gajo Breclj, gaja@umanotera.org.**

Neposredno po konferenci (od 13. do 14.30 ure) bomo predstavili možnost sodelovanja v pilotnem projektu **Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri v občini** (več v nadaljevanju).

3. Pilotni projekt Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri v občini

V okviru projekta Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri bomo izvedli pilotni projekt v občini, ki bo izbrana med prijavljenimi na poziv k prijavi interesa za izvedbo pilotnega projekta.

Rok za prijavo je 1. julij 2016, javna predstavitev pilotnega projekta pa bo potekala 17. junija 2016 na nacionalni konferenci [Dovolj za vse: Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri](#) (več zgoraj).

S pilotnim projektom želimo okrepiti izbrano lokalno skupnost, ki je zainteresirana za **razvoj skupnostnih modelov delovanja, pri tem pa prepoznava svojo vlogo skrbnika ohranjanja količine in kakovosti življenjskih virov v svojem okolju**.

S pilotnim projektom želimo podpreti izbrano lokalno skupnost za prispevanje k prehodu v nizkoogljično družbo in krožno gospodarstvo s trajnostnim skupnostnim upravljanjem z življenjskimi viri v lokalnem okolju, ki odkriva nove paradigme pri spopadanju z izzivi današnjega časa in ki je lahko navdih za druga okolja v Sloveniji.

Vse informacije so v [razpisni dokumentaciji](#) in na [spletni strani \[www.dovoljavse.si\]\(http://www.dovoljavse.si\)](#).

4. O projektu Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri

Društvo Focus, Umanotera, Inštitut za politike prostora in Pravno-informacijski center nevladnih organizacij v letu 2016 izvajajo projekt *Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri*. **Namen projekta** je opolnomočiti lokalne skupnosti za prispevanje k prehodu v nizkoogljično družbo s trajnostnim upravljanjem z življenjskimi viri v lokalnih okoljih. S promocijo skupnostnega upravljanja z življenjskimi viri kot pozitivno razvojno povratno zanko bo projekt prispeval k blaginji skupnosti ter povečanju neodvisnosti od fosilnih energentov in prehranske samooskrbe na ravni države.

Življenjski viri in razvojne priložnosti

Slovenija je bogato obdarjena z nizkoogljičnimi in trajnostnimi življenjskimi viri: gozdovi, vodnimi viri, obnovljivimi viri energije (OVE), rodovitno prstjo, raznolikimi naravnimi pokrajinami in biotsko raznovrstnostjo. Veliko priložnosti za prehod v nizkoogljično in trajnostno družbo izhaja tudi iz trajnostne rabe prostora in učinkovitejše rabe energije (URE). Slovenija pa je tudi nadpovprečno podnebno ranljiva. Zaradi svojih geografskih značilnosti se segreva še hitreje od svetovnega povprečja. Prispevanje k zavarovanju globalnega podnebja pred nedopustno nevarnim segrevanjem nad 2 °C in učinkovito prilagajanje na podnebne spremembe sta ključna dejavnika dolgoročne blaginje prebivalcev Slovenije, pa tudi odgovornost do narave in prihodnjih generacij.

Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri – sinergijsko gonilo prehoda v nizkoogljično družbo

Podnebna kriza je tako velik izziv, da moramo v okviru svojih odgovornosti, zmožnosti in pristojnosti takoj začeti ukrepati prav vsi. Lokalne skupnosti so življenjsko zainteresirane za trajnostno upravljanje z življenjskimi viri v svojem okolju. So najbolj naraven skrbnik in varuh ohranjanja količine in kakovosti virov, saj ti predstavljajo osnovo za njihov blaginjo in lahko poženejo pozitivno povratno zanko razvoja (vse bolj trajnostno upravljanje z viri prinaša vedno več razvojnih priložnosti). Prehod v nizkoogljično družbo lahko v Sloveniji zaradi strateškega sonaravnega kapitala poteka na družbeno in gospodarsko vzdržen način in kot eden od vidikov celovitega prehoda v trajnostno družbo – v postopno doseganje ravnotežja med gospodarstvom, družbo in okoljem, kratkoročno pa je to zanesljiva pot iz krize.

Projektne aktivnosti

- **April – oktober 2016:** kampanja Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri, ki bo vključevala analizo koncepta in praks skupnostnega trajnostnega upravljanja z življenjskimi viri, pripravo kataloga dobrih praks, izvedbo konference za lansiranje kampanje, široko promocijo koncepta skupnostnega trajnostnega upravljanja z življenjskimi viri ter izbor lokalne skupnosti za pripravo projektov lokalnega upravljanja z življenjskimi viri.
- **Julij – oktober 2016:** pilotni projekt Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri v občini, ki bo vključeval analizo stanja na nacionalni ravni, pregled in oceno stanja in virov v izbrani občini, oblikovanje projektnih predlogov, pripravo projekta do izvedbe - plan dela, usposabljanje lokalnega koordinatorja ter predstavitev izbranih rešitev za javnost.
- **Avgust – oktober 2016:** priprava priročnikov in diseminacija. Ta sklop bo zajemal pripravo priročnikov za skupnostne projekte iz različnih področij, promocijo priročnikov in razvitih rešitev, pripravo priporočil za izboljšanje predpisov in njihovo izvajanje ter diseminacijo rezultatov projekta vsem ključnim deležnikom.

Partnerji projekta

- Focus, društvo za sonaraven razvoj
- Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj
- Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC
- Inštitut za politike prostora